

УДК 633.83

Код UPOV: ANTHR_CER

Методика

проведення експертизи сортів бугили кервелю (*Anthriscus cerefolium* (L.) Hoffm.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Anthriscus cerefolium* (L.) Hoffm.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 0,1 кг.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 **Тривалість експертизи.** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 **Місце експертизи.** Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 **Умови для проведення експертизи.** Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 **План експертизи.** Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонаймеш 100 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,70 × 0,20 м.

3.5 **Метод дослідження.** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюється методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки представлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 Кількість рослин / частин рослин. Експертизі підлягає щонайменше 100 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 100 рослин або частин 100 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 100 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 Експертиза на відмінність

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 Експертиза на однорідність

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці зі 100 рослин допускаються п'ять нетипових.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 Експертиза на стабільність

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування сортів використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабо варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Рослина: за висотою (ознака 1);
- Листок: зелене забарвлення (ознака 4);
- Суцвіття: опушення променів (ознака 12);
- Квітка: забарвлення пелюсток (ознака 14).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами рекомендовано висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливають;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак бугили кервелю

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (*) (+) QN	Рослина: за висотою MS	низька середня висока	3 5 7	
2. QN	Рослина: галуження VG	слабке помірне сильне	3 5 7	
3. (+) QN	Рослина: кількість розеткових листків MS	мала середня велика	3 5 7	
4. (*) QL	Листок: зелене забарвлення VS	яскраве світле помірне	1 2 3	
5. QN	Стебло: інтенсивність зеленого забарвлення VS	слабка помірна сильна	3 5 7	
6. PQ	Листок: форма VS	трикутна ромбічна видовжена	1 2 3	
7. QL	Листок: за цупкістю VS	не цупкий помірно цупкий цупкий	3 5 7	
8. (+) QN	Листок: кількість часток MS	мала середня велика	3 5 7	
9. (+) QN	Листок: за довжиною MS	короткий середній довгий	3 5 7	
10. (+) QN	Листок: за шириною MS	вузький середній широкий	3 5 7	
11. QN	Суцвіття (складний зонтик): кількість зонтиків П-го порядку MS	мала середня велика	3 5 7	
12. (*) QL	Суцвіття: опушення променів VS	відсутнє наявне	1 9	
13. (*) QN	Суцвіття: діаметр MG	малий середній великий	3 5 7	
14. (*) PQ	Квітка: забарвлення пелюсток VS	біле блідо-рожеве	1 2	

1	2	3	4	5
15. PQ	Насінина: забарвлення VS	чорне чорне з фіолетовим відтінком	1 2	
16. QN	Час початку цвітіння MS	ранній середній пізній	3 5 7	
17. (+) QN	Рослина: тривалість періоду від сходів до споживчої стиглості MS	коротка середня довга	3 5 7	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів бугили кривелю

Загальний вигляд рослини бугили кривелю

Усі спостереження проводять:

- на розетці – до початку стеблування;
- на стеблі – під час цвітіння центрального суцвіття;
- на листку – на третьому – четвертому вузлі головного стебла.
- висоту рослин і форму куща – під час цвітіння центрального суцвіття.

До 1. Рослина: за висотою, см.

Низька – до 50, середня – 50–60, висока – понад 60.

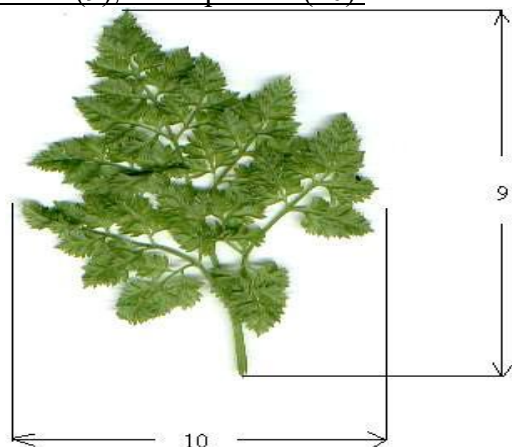
До 3. Рослина: кількість розеткових листків, шт.

Мала – до 25, середня – 25–35, велика – понад 35.

До 8. Листок: кількість часток, шт.

Мала – до 11, середня – 11–17, велика – понад 17.

До 9–10: Листок: за довжиною (9), за шириною (10).

До 17. Рослина: тривалість періоду від сходів до споживчої стиглості, діб.

Коротка – до 30, середня – 30-35, довга – понад 35.

9. Література

1. Доброчаева Д. Н. Определитель высших растений Украины. Доброчаева Д. Н., Котов М. И., Прокудин Ю. Н. [и др.] // 2 изд. Стереот. – К.: Фитоцентр, 1999. – 229 с.
2. Плантариум. Определитель растений on-line. Купырь бутенелистный.// URL: <http://www.plantarium.ru/page/view/item/3224.html>